

Прішкіна О.В.
*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права та правосуддя О В Прішкіна
Одеський національний університет імені // Мечникова*

Подлісник І.С.
*студент
Одеський національний університет імені І // Мечникова*

ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

Актуальність обраної теми зумовлена перш за все з розвитком та вдосконаленням організаційно-правових форм у місцевому самоврядуванні та їх поступовою інтеграцією в європейське співтовариство. Конституцією України встановлено, що Україна-суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава, в якій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються найвищою соціальною цінністю [2, ст. 1, 3]. Характерною рисою такої держави є повноцінна система місцевого самоврядування Стаття 3 Європейської Хартії місцевого самоврядування наголошує, що місцеве самоврядування - це право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [9]. Лише завдяки органам місцевого самоврядування найповніше може бути здійснено оптимальне поєднання загальнодержавних та місцевих інтересів. Сучасні інститути місцевого самоврядування є своєрідним результатом тисячолітнього вітчизняного й світового досвіду організації публічної влади, відносин влади з громадянами, який наочно свідчить, що спрямованість влади на задоволення інтересів потреб людини може бути забезпечена лише за умови реальної участі громадян у формуванні цієї влади, відповідальності влади перед народом та її максимальне наближення до людини. Першочергова роль у становленні, інституціоналізації та реалізації місцевого самоврядування належить формам безпосередньої демократії територіальних громад [6]. Головними формами безпосереднього здійснення народом влади на місцевому рівні є місцеві вибори та місцеві референдуми. Згідно зі статтею 69 Конституції України передбачаються й інші форми безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні [2]. Так, до форм безпосереднього волевиявлення територіальні-

ми громад, які одержали своє законодавче закріплення, належать загальні збори громадян за місцем їхнього проживання, місцеві ініціативи та громадські слухання. Зазначені форми безпосередньої демократії прямо сприяють формуванню та структуруванню муніципального організму, а також реалізації волі та інтересів членів територіальної громади, пов'язаних з вирішенням їх повсякденних і життєвих проблем проживання, само- і групової реалізації в сфері локальної демократії [7, с. 48]. Варто зазначити, що місцеве самоврядування є характерною рисою усіх європейських країн.

Європейська інтеграція - ключовий пріоритет зовнішньої політики України, який передбачає проведення системних реформ в усіх сферах життя відповідно до норм та стандартів Європейського Союзу. Кінцевою метою європейської інтеграції є набуття Україною членства в Європейському Союзі [8]. Нині в Україні проводиться безліч реформ стосовно сучасного конституційного ладу України з метою створення стабільного та водночас динамічного законодавства із забезпеченням законності в діяльності держави та її органів, посадових осіб, системи місцевого самоврядування і громадських формувань, надійної, швидкої і справедливої юстиції, незалежного правосуддя тощо [4, с. 3].

Стосовно реформи в області місцевого самоврядування, про необхідність децентралізації влади в Україні говорять уже давно, але насправді впродовж багатьох років процес поступово рухався у зворотному напрямку - зростала централізація повноважень та ресурсів у вертикалі органів виконавчої влади. Проте така централізація не вирішувала проблем людини у конкретному селі, селищі та місті [3]. Саме тому для здійснення реформи місцевого самоврядування пропонується внести два принципових завдання:

- про ліквідацію обласних та районних адміністрацій і передачу їх функцій виконавчим комітетам, створеним обраними радами відповідного рівня;
- про перерозподіл основних повноважень з рівня держави і області на рівень громади [5].

Слід відзначити той факт, що найвизначнішим наслідком зміцнення місцевого самоврядування є те, що держава в цілому краще виконує свої функції. Коли громадяни довіряють своїм посадовцям і більш активно залучаються до покращення стану справ у своїх громадах, їхнє ставлення до держави також змінюється на краще. Таким чином, хоча обсяг повноважень центрального уряду внаслідок децентралізації може звужуватися, легітимність держави в цілому змінюється. Тому децентралізацію можна розглядати як спосіб, від застосування якого виграють усі рівні влади і громадяни одночасно [1, с. 9].

Таким чином, реформа місцевого самоврядування необхідна для того, аби громадяни України могли обирати для себе ефективну місцеву владу, яка має достатні ресурси та повноваження для вирішення питань локального значення, що надає змогу людям самостійно творити власне майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування [Текст] : навчальний посібник для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. – Київ : ПРООН/ МПВСР, 2007. – 269 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
3. Короткий огляд реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] / Інститут громадянського суспільства. – Режим доступу: <http://www.csi.org.ua/korotkyj-oglyad-reformy-mistseвого-sam/> – Назва з екрана.
4. Островерх О. О. Правознавство [Текст] : конспект лекцій / О. О. Островерх, Т. М. Ковалевська. – Харків : УЦЗУ, 2007. – 157 с.
5. 16 питань про реформу місцевого самоврядування та децентралізацію, або Як відбуватиметься перебудова системи влади в Україні [Електронний ресурс] / Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад. – Режим доступу: <http://www.vassr.org/node/1213>. – Назва з екрана.
6. Правовий портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr-pravo.at.ua/> – Назва з екрана.
7. Прієшкіна О. В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії [Текст] / О. В. Прієшкіна. – Київ : Кондор, 2004. – 332 с.
8. Європейська інтеграція [Електронний ресурс] / Міжнародна дипломатична місія народної дипломатії «Європейська Україна». – Режим доступу: <http://www.eurokraine.com.ua/ua/european-integration> Назва з екрана.
9. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> Назва з екрана.